

УДК 342.95

Ващук Наталія Федорівна,
кандидат юридичних наук,
старший науковий співробітник
ДНДІ МВС України,
м. Київ, Україна,
ORCID ID 0000-0001-1734-2564

ВИКОРИСТАННЯ ДОСВІДУ КНР ДЛЯ ВДОСКОНАЛЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ГАЛУЗІ ЛЕГКОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ УКРАЇНИ

Стаття присвячена перспективам удосконалення адміністративно-правового регулювання галузі легкої промисловості. Автором розглянуто поняття “адміністративно-правове регулювання в галузі легкої промисловості”. Розглянуто основні стримувальні фактори розвитку легкої промисловості. Доводиться необхідність урахування досвіду передових країн світу в царині вдосконалення адміністративно-правового регулювання зазначеної галузі, а саме досвід КНР.

Ключові слова: *галузь легкої промисловості, адміністративно-правове регулювання в галузі легкої промисловості, об’єкт адміністративно-правового регулювання легкої промисловості, перспективи вдосконалення адміністративно-правового регулювання легкої промисловості, досвід КНР.*

Зазначено, що повільне поліпшення законодавчого поля в галузі легкої промисловості призводить до повільного розвитку легкої промисловості. Доведено, якщо легка промисловість як профільна галузь вітчизняної економіки буде інтегрована в міжнародну економіку, як у КНР, то законодавче стимулювання водночас може визначити пріоритетні зміни в економіці України та позитивно вплинути в майбутньому на ситуацію, яка сьогодні склалася як на внутрішньому ринку, так і на зовнішньому, а також вивести українську економіку в розряд стрімких економік високорозвинених країн завдяки розвитку саме законодавчої бази, зокрема законодавчих актів, які спрямують перспективний розвиток легкої промисловості й нададуть поштовху реформуванню в цій царині.

На сучасному етапі глобальних змін світової економіки актуальності набуває питання визначення легкої промисловості як окремого об’єкта адміністративно-правового регулювання. Зокрема, виділення специфічних рис, окреслення принципів, мети, функцій, завдань, кола суб’єктів, форм і методів адміністративно-правового регулювання в галузі, враховуючи його загальнодержавну значущість, а також обґрунтування основних пріоритетів подальшого розвитку відповідної підгалузі економіки, вдосконалення правових (адміністративно-правових) засад її державного регулювання.

З огляду на адміністративне право, для нашого дослідження об'єктом адміністративно-правового регулювання є суспільні відносини в галузі легкої промисловості. Конституційні положення, Адміністративний кодекс та Господарський кодекс є тим науковим простором, частиною об'єктивної реальності, у рамках якого проводилося дослідження об'єкта адміністративно-правового регулювання.

Проблеми адміністративно-правового регулювання зазначеної галузі залишаються на сьогодні так і не вирішеними. Зважаючи на хаотичний розвиток легкої промисловості та повільні зміни, постає гостра необхідність у подальшому дослідженні за цим напрямом та вивченні передового досвіду КНР з метою вдосконалення адміністративно-правового регулювання легкої промисловості.

У нашій країні стан галузі безпосередньо впливає на стан промисловості. Через це набуває актуальності необхідність визначення перспектив розвитку легкої промисловості в сучасних умовах. Утім, розраховувати на успіх можливо лише за умови законодавчого і нормативно-правового забезпечення та впровадження адміністративно-правового регулювання зазначеної сфери. Тому доречним є вивчення досвіду КНР у цій царині.

У науковій літературі проблематиці адміністративно-правового регулювання присвячено роботи багатьох визнаних науковців, таких як В.Б. Авер'янов, О.М. Бандурка, Ю.П. Битяк, Б.В. Сабецький, Т.О. Коломєць, Л.І. Миськів, В.П. Плавич, М.В. Горшенев, та ін. Водночас саме напрями вдосконалення адміністративно-правового регулювання в галузі легкої промисловості України залишилися поза їхньою увагою.

На думку О.Ф. Скакуна, право забезпечує життєдіяльність суспільства через нормативне регулювання. У своїй роботі він констатує: “Правове регулювання – це упорядкування суспільних відносин, здійснюване державою за допомогою права і сукупності правових засобів, їх юридичне закріплення, охорона і розвиток є соціальними, оскільки право регулює соціальні відносини, а не природні процеси (землетруси, тайфуни, фізико-хімічні явища та ін.)” [1]. Проте, на думку М.В. Горшенєва, сферою правового регулювання є ті суспільні відносини (економічні, політичні, культурні, національні, релігійні та інші), які потребують правового впливу. Ці відносини складають предмет правового регулювання, є вольовими, об'єктивно потребують впливу з боку держави та мають чітко визначений зміст [2].

У роботі Б.В. Сабецького правове регулювання – це закріплення у правових нормах певного рівня суспільних відносин, забезпечення їх стабільності через постійний контроль, відновлення правовими засобами їх порушень, приведення їх у відповідність із чинними нормами права [3]. В.П. Плавич констатує: “Правове регулювання – це здійснюване державою за допомогою права і сукупністю правових засобів упорядкування суспільних відносин, їх юридичне закріплення, охорона і розвиток” [4].

Незважаючи на розвиток легкої промисловості та повільну динаміку змін, проблеми адміністративно-правового регулювання зазначеної галузі залишаються невирішеними. Тому постає необхідність у подальшому дослідженні за цим напрямом

мом з метою вдосконалення адміністративно-правового регулювання галузі легкої промисловості.

У вітчизняній юридичній науці розглядалися лише окремі аспекти стосовно адміністративно-правового регулювання сфери легкої промисловості, водночас у зарубіжних країнах цій темі дослідження присвячено достатньо наукових праць.

Для України, як і для інших колишніх республік СРСР, більш перспективним є вихід на європейський, а згодом і всесвітній ринки. Зрозуміло, що гарантій наздогнати “швидкі” економіки високорозвинених країн немає, але підтягнутися до сучасного рівня цілком реально.

Основними стримуючими факторами розвитку сфери легкої промисловості є:

- криза в економіці та війна на Сході країни;
- слабка законодавча база, нормативна галузева база;
- відсутність відокремленого профільного органу виконавчої влади;
- відсутність взаємодії на муніципальному рівні;
- висока собівартість виробництва товарів легкої промисловості;
- низький приплив молодих кадрів на підприємства легкої промисловості;
- залежність вітчизняного виробництва від імпортованої сировини;
- низька купівельна спроможність населення;
- заповнення внутрішнього ринку країни дешевою продукцією китайського та турецького виробництва, а також завезення “секонд-хенду” з Європи;
- значна тінізація галузі;
- недостатня інвестиційна та інноваційна діяльність тощо.

Зокрема, українській доктрині не приділено достатньої уваги аналізу та розкриттю зазначеної теми дослідження та формуванню пропозицій до вдосконалення адміністративно-правового регулювання легкої промисловості.

Метою статті є аналіз та розкриття перспектив розвитку та удосконалення адміністративно-правового регулювання у сфері легкої промисловості. Також удосконалення розуміння поняття об’єкта адміністративно-правового регулювання у сфері легкої промисловості як системи конституційно-правових норм, що визначають теоретико-правові засади функціонування галузі, а також виокремлення поняття адміністративно-правового регулювання у сфері легкої промисловості, окреслення стримувальних факторів розвитку легкої промисловості та визначення основних напрямів удосконалення в досліджуваній царині.

Прагнення України стати повноправним та заможним членом Європейського співтовариства скеровує її зусилля на гармонізацію та зміцнення законодавчого підґрунтя й послідовне перезавантаження діяльності органів державної влади з метою прискорення економічного, промислового розвитку та пришвидшення наближення до світових стандартів.

Зазначимо, що основною ланкою трансформаційних перетворень у розвинутих країнах є промисловість. Як сфера прояву та реалізації значної частини матеріальних та інтелектуальних потреб саме людини, вона є найвагомим економічним чинником сучасного суспільства. Так, зважаючи на засади адміністративного права,

для нашого дослідження об'єктом адміністративно-правового регулювання є суспільні відносини в галузі легкої промисловості.

Слід зауважити, що Конституційні положення, Адміністративний кодекс та Господарський кодекси є тим науковим простором, частиною об'єктивної реальності, у межах якого проводилося дослідження об'єкта адміністративно-правового регулювання.

У більш вузькому розумінні адміністративно-правове регулювання в галузі легкої промисловості – це впорядковувачий цілеспрямований вплив держави на суспільні відносини в царині організації та функціонування легкої промисловості, межі та сутність якого зумовлені міжгалузевим характером та який полягає в організації ефективної діяльності легкої промисловості та контролю за її розвитком.

Сучасна система управління ґрунтується, з одного боку, на вдосконаленні та зміцненні зв'язків у процесі виконавчої та розпорядчої діяльності між органами виконавчої влади різних ланок, а з іншого, – на децентралізації, розширенні самостійності підприємств і установ у вирішенні всіх питань. Центральні та місцеві органи влади не мають права здійснювати безпосереднє управління підвідомчими підприємствами, втручатися в їхню виробничу і господарську діяльність, оскільки їхнє основне призначення – регулювання і координація діяльності у відповідних галузях. З цих позицій державні підприємства і установи, незважаючи на збереження своєї відомчої належності, зміцнили свої позиції як суб'єкти цивільно-правових відносин і ринку, їх уже не можна розглядати як організаційні ланки єдиної системи управління відповідною галуззю.

Певна річ, активна законодавча підтримка може стати дієвим інструментом структурної перебудови та підвищити ефективність і конкурентоспроможність національного виробництва в галузі легкої промисловості. Програми і законодавчі акти, що розробляються сьогодні в Україні, мають сприяти розвитку промислових комплексів країни, проте вони не повною мірою відповідають державній концепції розвитку промисловості.

Зауважимо, що останнім часом існує підвищений інтерес до України з боку світового співтовариства. Це зумовлено геополітичним та геоекономічним положенням, тобто, з одного боку, історичні, економічні, культурні, національні традиції та зв'язки і розвиток інтеграційних та глобалізаційних процесів, з іншого боку, зумовлюють та відіграють вирішальну роль у визначенні місця нашої країни у світовому господарстві загалом та взаємозв'язках із граничними, регіональними економічно-промисловими угрупованнями зокрема.

Сьогодні завдання полягає в тому, щоб вдало визначити оптимальні вектори як зовнішньоекономічної та промислової стратегії, так і економічної та промислової інтеграції в європейський простір, не забуваючи про національні інтереси. Для сфери легкої промисловості територіально та історично ближчим і привабливішим є ринок Європейського союзу, але політичні, економічні, технологічні та інші важелі стримують різноманітні зв'язки з Україною на передінтеграційному рівні. Повільне поліпшення законодавчого поля в тому ж секторі легкої промисловості призводить до повільного розвитку легкої промисловості. Таким чином, якщо

сфера легкої промисловості як профільна галузь вітчизняної економіки буде інтегрована в міжнародну економіку, то законодавче стимулювання водночас може визначити пріоритетні зміни в економіці України та позитивно вплинути в майбутньому на ситуацію, яка натепер склалася як на внутрішньому ринку, так і на зовнішньому, і вивести українську економіку в розряд “швидких” економік високорозвинених країн завдяки розвитку саме законодавчої бази, зокрема законодавчих актів, які спрямують розвиток сфери легкої промисловості та нададуть стрімкості реформування в цій царині. Це практично інноваційний шлях розвитку, який цілком імовірно вплине на зменшення традиційного виду сировини, на збільшення кількості підприємств, які працюватимуть із “швидкісним циклом” за новітніми технологіями, що сприятиме скороченню управлінських операцій, часу на виробництво та обробку інформації й об’єму знань, і проходження через економічний механізм.

Окремо наголосимо про забезпечення легкої промисловості власною сировиною, що підвищить конкурентоспроможність вітчизняної продукції завдяки зниженню її собівартості. Сьогодні в умовах колосальної девальвації гривні проблема забезпечення вітчизняного виробництва власною сировиною постала надзвичайно гостро.

Одночасно не можна не погодитись з тим, що в результаті девальвації гривні кардинально змінюється ситуація на внутрішньому ринку, компанії сподіваються на зростання своїх продажів шляхом поступового витіснення турецького товару, який протягом останніх років значно подорожчав порівняно з аналоговою продукцією вітчизняного виробництва.

Надалі зауважимо, що сьогодні надзвичайно вигідно експортувати українську продукцію до Євросоюзу. Українська легка промисловість не може скаржитися на відсутність замовлень із Європи. За найскромнішими оцінками, не менше сотні українських швейних компаній виконують регулярні замовлення з країн ЄС. Якість нашого одягу не поступається якості продукції західних компаній, адже в Україні одяг шують із натуральних тканин, дотримуючись державних стандартів.

Зазначимо, що перехід нашої країни до побудови правової держави, яку засновано на принципах демократії та економічної свободи, сприяв змінам та став поштовхом в усіх, без винятку, сферах державного і громадського життя, вороття до радянської моделі минулого українське суспільство не допустить, хоча минулий досвід можна переосмислити, осучаснити та пристосувати і зробити щось революційно нове; також можна запозичити найкраще у законодавстві зарубіжних країн.

У КНР Уряд піклується про розвиток малого підприємництва, удосконалюючи законодавчі акти, спрямовані на регулювання економіки та оподаткування суб’єктів малого підприємництва. Таким є Закон “Про стимулювання розвитку малого та середнього підприємництва”, прийнятий у 2002 році, який передбачає однакові можливості для малих підприємств з приводу кредитування, інвестування, вдосконалення виробництва, впровадження нових наукоємних технологій в

економіку та промисловість. Активно функціонують державні фонди з підтримки та розвитку діяльності малого та середнього підприємництва. Їх основна спрямованість полягає в забезпеченні гарантійними зобов'язаннями і заставним забезпеченням малі підприємства з метою отримання банківських кредитних коштів на розвиток бізнесу. З цією метою Комуністична партія Китаю розробила і затвердила положення про створення “Державного фонду розвитку малого і середнього підприємництва”, який мав бюджетний кошторис. Цей фонд сприяє захисту інтересів суб'єктів малого підприємництва порівняно з суб'єктами великого бізнесу за всіма економічними напрямками й забезпечує для малого підприємництва певні податкові пільги й додаткове фінансування. Урядом також затверджено програми, спрямовані на вдосконалення китайської економіки терміном до 2020–2050 років. Підтримку малого підприємництва в КНР здійснює Китайський центр з координації та кооперації бізнесу, основне завдання якого полягає у створенні спеціальних умов для співпраці китайських і зарубіжних організацій з підтримки малого бізнесу. Ще одним важливим органом, що сприяє розвитку економіки Китаю, є державна інформаційна служба CSMEО, яка була створена в 2001 році. Мережа CSMEО охоплює всі регіони Китаю, що дає можливість своєчасно інформувати населення про стан ринку праці, зміни чинного законодавства, останні досягнення в області науки і технологічних винаходів, про розвиток та стан суб'єктів малого та середнього підприємництва. Ця служба здійснює надання послуг з інформаційного консультування населення і підприємців у питаннях діяльності малого та середнього підприємництва через свій Інтернет-сайт [6].

Отже, висвітлений вище досвід Китаю дає можливість сформулювати декілька пропозицій, прийнятних, на наше переконання, для подальшого ґрунтовного їх вивчення з метою розгляду можливостей їх запозичення у вітчизняний процес адміністративно-правового регулювання, який відбувається як у промисловому комплексі нашої держави, так і окремо в галузі легкої промисловості. По-перше, – це створення Державного фонду розвитку малого і середнього підприємництва в галузі легкої промисловості, який би мав кошторис, передбачений державним бюджетом України. По-друге, – створення окремого центру (центрів), функціонування якого передусім має бути спрямоване на створення і розвиток нових наукомістких технологій у галузі легкої промисловості України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Скакун О.Ф. Теорія держави і права. Харків: Консум, 2001. 826 с.
2. Горшенев В.М. Способы и организационные формы правового регулирования в социалистическом обществе. Москва: Юрид. лит., 1972. 258 с.
3. Сабельський Б.В. Становлення і розвиток правового регулювання трудових відносин в США: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: Київ, 2002. 20 с.
4. Плавич В.П. Правове регулювання ринкових економічних відносин. Правова держава. Київ. 2002. № 4. С. 175–184.
5. Овчинников В. Китай: большая роль малого бизнеса. Партнер. 2007. № 4 (17). С. 14–16.

REFERENCES

1. *Skakun, O.F.* (2001) *Teoriya derzhavy i prava*. “Theory of State and Law”. Kharkiv: Consum. 826 p. [in Ukrainian].

© Vashchuk Nataliia, 2020

2. *Gorshenev, V.M.* (1972) Sposoby i organizatsionnyye formy pravovogo regulirovaniya v sotsialisticheskom obshchestve. "Methods and Organizational Forms of Legal Regulation in a Socialist Society". Moscow: Yurid. lit., 258 p. [in Russian].

3. *Sabetskyi, B.V.* (2002) Stanovlennya i rozvytok pravovoho rehulyuvannya trudovykh vidnosyn v SShA. "Formation and Development of Legal Regulation of Labor Relations in the USA": author's ref. dis. ... cand. Sci. (Law): Kyiv. 20 p. [in Ukrainian].

4. *Plavych, V.P.* (2002) Pravove rehulyuvannya rynkovykh ekonomichnykh vidnosyn. "Legal Regulation of Market Economic Relations". Constitutional State 4, 175–184 [in Ukrainian].

5. *Ovchinnikov, V.* (2007) Kitay: bol'shaya rol' malogo biznesa Partner. China: The Big Role of Small Business Partner 4 (17), 14–16 [in Russian].

UDC 342.95

Vashchuk Nataliia,

Cand. Sci. (Law),

Senior Staff Scientist of the State Research Institute MIA Ukraine,

Kyiv, Ukraine,

ORCID ID 0000-0001-1734-2564

**PROSPECTS OF AN IMPROVEMENT OF ADMINISTRATIVE
AND LEGAL REGULATION OF LIGHT INDUSTRY IN UKRAINE:
THE EXPERIENCE OF THE PRC**

Paper is devoted to the prospects of improving the administrative and legal regulation of light industry. The author considers the concept of "administrative and legal regulation in the field of light industry". The main restraining factors of light industry development are considered. It is necessary to take into account the experience of advanced countries in the field of improving the administrative and legal regulation of this area, namely the experience of China.

Ukraine's transition to a state governed by the rule of law, based on the principles of democracy and economic freedom, contributed to change and became a stimulus in all spheres of state and public life, Ukrainian society will not allow a return to the Soviet model of the past, although past experience something revolutionary new, you can also borrow the best in the legislation of foreign countries.

The highlighted experience of China provides an opportunity to formulate several proposals that are acceptable for further thorough study in order to consider the possibility of borrowing them from the domestic process of administrative and legal regulation, which takes place both in the industrial complex of our country and separately in light industry. The first is the creation of the State Fund for the Development of Small and Medium Enterprises, which would have an estimation provided by the state budget of Ukraine. Secondly, the creation of a separate center (centers), the operation of which should primarily be aimed at creating and developing new knowledge-intensive technologies in the field of light industry in Ukraine. But active legislative support can be an effective tool for restructuring and increasement of the efficiency and competitiveness of national light industry production.

© Vashchuk Nataliia, 2020

DOI (Article): [https://doi.org/10.36486/np.2020.4\(50\).5](https://doi.org/10.36486/np.2020.4(50).5)

Issue 4(50) 2020

<http://naukaipravohorona.com/>

Keywords: light industry, administrative and legal regulation in the field of light industry, the object of administrative and legal regulation of light industry, prospects for improving the administrative and legal regulation of light industry, the experience of China.

Отримано 26.11.2020